

Instrukce

Milí olympionici!

Než se pustíte do řešení samotných úloh, přečtěte si prosím pozorně následující instrukce. Před sebou máte zadání pěti úloh školního kola České lingvistické olympiády. Ještě než se pustíte do řešení, prosíme vás o vyplnění souhlasu se zpracováním osobních údajů a také vyplnění vašeho jména a roku narození níže na této stránce.

Až dostanete pokyn, smíte začít řešit. Své odpovědi pište prosím čitelně přímo do zadání, poznámky na pomocných papírech nebudou při hodnocení brány v potaz. Za chybná řešení body nestrháváme.

K vypracování řešení použijte psací pomůcky, papír a veškeré své znalosti a schopnosti. Slovníky, taháky, elektronické pomůcky, jakož i skupinová práce a opisování se zapovídají. Úlohy vycházejí ze skutečných jazyků, pravděpodobně je ale nebudete znát. Pokud ano, je to vaše výhoda, kterou není třeba zakrývat.

Na řešení školního kola máte vyhrazeno *90 minut*. Přejeme vám bystrou mysl a hodně štěstí!

Organizační tým ČLO

David Burda, Vojtěch Diatka, Sára Elichová, Eliška Freiburgerová, Hana Gabrielová, Zuzana Gruberová, Haštal Hapka, Vojtěch Janda, Jirí Kozlík, Michal Láznička, Michala Lvová, Tereza Maláčová, Jan Mašek, Jan Petr, Michaela Svatošová

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

MATEMATICKO-FYZIKÁLNÍ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Jméno a příjmení: _____

Rok narození: _____

1 Washo a mangarrayi (6 bodů)

Jazyk washo je tzv. izolát, tedy jazyk nepodřazený žádné jazykové rodině. Mluví jím kolem 20 starších lidí na pomezí Kalifornie a Nevady. Mangarrayi je pak jedním z původních australských jazyků, které jsou považovány za vymřelé, i když dva jeho rodilí mluvčí jsou stále naživu. Jeho klasifikace je nejistá.

Poznámka k přepisu: *y*, *t'*, *j*, *ʔ* a *ŋ* jsou souhlásky.

Úkol 1: Prostudujte zadané tvary jednotného a množného čísla v jazyce *washo* a doplňte do tabulky chybějící tvary.

Jednotné číslo	Množné číslo	Překlad
<i>daʔa</i>	<i>daʔaʔa</i>	bratr matky
	<i>duweweʔ</i>	vyzkoušet
<i>šemug</i>	<i>šemumug</i>	bratrovo dítě
<i>saksag</i>		bratr otce otce
<i>nent'uš</i>	<i>net'unt'uš</i>	být starou ženou
	<i>mogokgo</i>	bota

Úkol 2: Nyní prostudujte tvary jednotného a množného čísla z jazyka *mangarrayi* a do tabulky opět doplňte chybějící tvary.

Jednotné číslo	Množné číslo	Překlad
<i>gabuji</i>	<i>gababuji</i>	stařec
<i>yirag</i>		otec
<i>jimgan</i>		mudrc
<i>wanɣij</i>	<i>wanɣanɣij</i>	dítě
	<i>muygjuygji</i>	ten, který má psa

Úloha je převzata z *Latvijas atklātā lingvistikas olimpiāde 2017/2018*, autorem úlohy je *Aleksejs Peguševs*.

2 Mwangwego (14 bodů)

Pro jazyky africké republiky Malawi byl poměrně nedávno navržen alternativní psací systém zvaný po svém autorovi mwangwego. Níže se nachází několik slov v tradičním zápisu latinkou spolu se svými alternativními zápisy do tohoto systému.

dziwani	ƎƎƆ
chingale	ʒʰɔɛ
nsomba	"ɔ"ʊ
bwanthu	-ʊ"ɛ
tinkhani	ɛʰɪɲ
atwimisya	ʰ-ɛɪ̯ɪ̯
chakudya	ʒɛɟ

Úkol 1: Slova (1) až (7) zapsaná v mwangwego napište latinkou.

(1)	ʒɔɛ
(2)	ɛɟ-ɟ
(3)	"ɔɪ̯ɪ̯
(4)	"ɔ-ʊ
(5)	ʰɔɪ̯ɪ̯ʰ
(6)	"ɛ-ʊ
(7)	ɛɟ"ʊ

Úloha je převzata z III Українська інтернет-олімпіада з лінгвістики (III Ukrajinska internet-olimpiada z lnhvistyky), autorkou úlohy je Таміла Краштан (Tamila Kraštan).

3 Zialo (18 bodů)

Okolo pětadvaceti tisíc obyvatel Guiney hovoří nigerokonžským jazykem *zialo*. Níže naleznete několik podstatných jmen v základním tvaru, ve tvaru vyjadřujícím přivlastnění první osobou jednotného čísla (*můj/moje*) a jejich překlady do češtiny.

Poznámka k přepisu: *ε* a *ɔ* jsou samohlásky podobné *e* a *o*; vyslovují se otevřeněji.

Úkol 1: Doplňte do tabulky chybějící tvary (1) až (12).

<u>Základní tvar</u>	<u>Přivlastněný tvar</u>	<u>Překlad</u>
pomugulu	newomuguluj	strom
koo	wooj	břicho
gaala	(1)	plevel
pejpe	nevejpej	kapka
gibi	jibij	koleno
pupu	newupuj	mravenec
goli	(2)	ucho
(3)	nevekasij	motyka
kala	nejalaj	tráva
guje	(4)	vlnovec (druh stromu)
keεkulo	nejεεkuloj	sysel
kɔwɔ	wɔwɔj	chodidlo, noha
gize	nejizej	hora
pele	(5)	cesta
kaali	(6)	had
pɔɔ	(7)	hlína
kovi	newovij	chrastí
gaazu	jaazuj	obličej, oko
palavala	nevalavalaj	špína
geε	nejεεj	smích
pivi	(8)	dikobraz
geze	nejzezej	bavlna
guba	(9)	hlava
keεε	(10)	obilí
kɔma	(11)	zadní část ramen
kuja	newujaj	tanec
gesa	(12)	provaz

Úloha je převzata z VI Київська відкрита олімпіада з лінгвістики (VI Kyjivska vidkryta olimpiada z lnhvistyky), autorkou úlohy je Таміла Краштан (Tamila Kraštan).

4 Baskičtina (21 bodů)

Na pomezí Francie a Španělska se rozkládá území Baskicka. Baskičtina však není příbuzná ani s francouzštinou, ani se španělštinou. Je to tzv. izolát, tedy jazyk neřazený k žádné jazykové rodině. Níže je šest vět v baskičtině a jejich české překlady.

Poznámka k přepisu: *s*, *z* a *tz* se po řadě čtou jako české *š*, *s* a *c*, písmeno *h* se nečte.

Baskicky	Česky
<i>Nik zuri gutuna bidali dizut.</i>	Poslal jsem ti dopis.
<i>Zuk guri liburuak ekarri dizkiguzu.</i>	Přinesl jsi nám knihy.
<i>Zuek haiei egunkariak erosi dizkiezue.</i>	Koupili jste jim noviny (více kusů).
<i>Nebak niri lorea oparitu dit.</i>	Bratr mi věnoval květinu.
<i>Guk haiei giltza eman diegu.</i>	Dali jsme jim klíč.
<i>Mutilak aitonari ogia erosi dio.</i>	Chlapec koupil dědečkovi chléb.

Úkol 1: Přeložte věty (1) až (8) do češtiny. Pokud by odpověď měla obsahovat slovo „noviny“, uveďte v závorce, jestli se jedná o jeden kus, nebo o více kusů.

Úkol 2: Ve větách (4) až (8) chybí jedno slovo. Doplňte ho.

Baskicky	Česky
(1) <i>Haiek nebari giltzak eman dizkiote.</i>	_____
(2) <i>Mutilak zuei egunkaria ekarri dizue.</i>	_____
(3) <i>Haiek guri liburua oparitu digute.</i>	_____
(4) <i>Zuk haiei gutunak bidali _____.</i>	_____
(5) <i>Haiek zuri ogia ekarri _____.</i>	_____
(6) <i>Aitonak niri loreak eman _____.</i>	_____
(7) <i>Nik mutilari egunkaria erosi _____.</i>	_____
(8) <i>Zuek guri liburua ekarri _____.</i>	_____

Úloha je převzata z Заочный конкурс по решению лингвистических задач (Заочный конкурс по решению лингвистических задач), autorkou úlohy je Н. В. Аралова (N. B. Aralova)

5 Kazaština (12 bodů)

Kazaština náleží do kypčacké větve turkických jazyků. Mluví jí přes deset milionů lidí v Kazachstánu a okolních zemích. Níže se nachází několik slov a slovních spojení v kazaštině spolu s jejich překlady v náhodném pořadí.

Poznámka: *q, ğ, ŝ* jsou souhlásky a *ı, ü* samohlásky. Perlín je sladkovodní ryba z čeledi kaprovitých vyznačující se jasně červenými ploutvemi.

Úkol 1: Přiřadte k sobě odpovídající dvojice (zapište vedle levého sloupce písmena příslušící správným překladům).

(1) aq tüyirşik	(a) perlín
(2) aqwız	(b) červená krvinka
(3) bağdarsız	(c) hvězda
(4) bağdarşam	(d) bezkřídlý
(5) juldız	(e) astronom
(6) juldızşı	(f) nemající vedení
(7) jumıŝşı	(g) červená řepa
(8) qanatsız	(h) Mars
(9) qızıl tüyirşik	(i) pracovník
(10) qızıljuldız	(j) lampa
(11) qızılqanat	(k) bílkovina
(12) qızılşa	(l) bílá krvinka
(13) ŝam	(m) semafor

Úkol 2: Přeložte (14) a (15) do kazaštiny.

(14) pěstitel červené řepy

(15) práce